

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Karla Šimky a Mgr. Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **MUDr. M. D.**, zastoupená Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 2. 2016, č. j. MPSV-2016/35600-911, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 8. 1. 2019, č. j. 1 Ad 23/2016 – 64,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové, advokátce se sídlem Muchova 223/9, Praha 6, **s e n e p ř i z n á v á** odměna za zastupování žalobkyně v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Včasně podanou kasační stížností brojí žalobkyně, jakožto stěžovatelka, proti shora označenému rozsudku (dále jen „napadený rozsudek“) Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Napadeným rozsudkem byla zamítnuta její žaloba proti shora označenému rozhodnutí žalovaného (dále jen „rozhodnutí žalovaného“). Rozhodnutím žalovaného bylo zamítnuto stěžovatelčino odvolání a potvrzeno napadené rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky pro hlavní město Prahu (dále jen „správní orgán prvního stupně“ nebo „správní orgán“) ze dne 22. 12. 2015, č. j. 58184/2015/AAE (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím bylo rozhodnuto o stěžovatelčině žádosti o příspěvek na živobytí ve smyslu § 4 odst. 1 písm. a) zákona

č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v rozhodném znění (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“).

[2] Městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku vyšel z toho, že pro přiznání nároku na příspěvek na živobytí je podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi rozhodná pouze definice uvedená v § 2 odst. 2 písm. a), podle které má nárok na příspěvek na živobytí „osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.“ Definice uvedená v § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi se vztahuje pouze k doplatku na bydlení podle § 33 odst. 1 tohoto zákona. V řízení o stěžovatelčině žádosti o příspěvek na živobytí vycházely správní orgány správně ze skutečnosti, že příjem stěžovatelky a společně posuzované osoby (jejího syna) byl dle § 9 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi 12 862,03 Kč. Rozhodným obdobím, z něhož správní orgány v posuzované věci vycházely, byly s ohledem na datum podání žádosti měsíce srpen až říjen 2015. Správní orgán zjistil, že stěžovatelka pobírala starobní důchod ve výši 12 355 Kč měsíčně. Společně posuzovaná osoba byla od 5. 5. 2015 zaměstnána na základě dohody o pracovní činnosti u společnosti NABRIGÁDU.CZ s.r.o. Správnímu orgánu byla dále předložena dohoda o provedení práce s firmou Agentura plus s.r.o., kde je společně posuzovaná osoba zaměstnána od 3. 6. 2015. Od 21. 8. 2015 byla společně posuzovaná osoba zaměstnána na základě dohody o provedení práce u společnosti Secheron Tchequie s.r.o. Ze sdělení této společnosti bylo zjištěno, že společně posuzovaná osoba je zaměstnána od 1. 10. 2015 na hlavní pracovní poměr. Správnímu orgánu nebyla předložena žádná další pracovní smlouva. V rozhodném období měsíce srpna 2015 – října 2015 měla příjem v měsíci září a říjnu 2015. V září byl vyplacen příjem ze závislé činnosti ve výši 4348 Kč, v měsíci říjnu příjem ze závislé činnosti ve výši 8415 Kč. Dle § 9 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi je jako příjem započteno 70 % příjmů ze závislé činnosti (příjem ze závislé činnosti společně posuzované osoby), dle § 9 odst. 1b uvedeného zákona 80 % z důchodů poskytovaných v rámci důchodového pojištění (starobní důchod stěžovatelky). Příjem společně posuzovaných osob pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi dle § 9 odst. 1 činí 12 862,03 Kč. Příjem společně posuzovaných osob pro účely příspěvku na živobytí činí podle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi částku 8360,32 Kč. Tento příjem byl stanoven jako rozdíl mezi příjmem v rozhodném období ve výši 12 862,03 Kč a částkou přiměřených nákladů na bydlení ve výši 4501,70 Kč. Přiměřené náklady na bydlení byly stanoveny v maximální možné výši dle § 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tedy ve výši 35 % příjmu společně posuzovaných osob, neboť odůvodněné náklady na bydlení jsou vyšší než tato částka. Zákon neumožňuje odečíst skutečné náklady na bydlení, jak požadovala stěžovatelka. Částka živobytí společně posuzovaným osobám byla stanovena ve výši 6590 Kč dle § 24 odst. 1 písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi ve výši existenčního minima, zvýšená o částky uvedené v § 26 až 29 zákona, částka živobytí stěžovatelky byla zvýšena podle § 27 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi o 470 Kč, neboť nemá žádné nároky ani pohledávky, a dále o 1090 Kč podle § 29 zákona o pomoci v hmotné nouzi z důvodu nutnosti dietního stravování. Částka živobytí společně posuzovaným osobám byla stanovena ve výši 6590 Kč, s čímž se městský soud s ohledem na podklady shromážděné ve správním spise ztotožnil. Správní orgán nenavýšil stěžovatelce částku živobytí o částku dle § 26 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť zjistil, že stěžovatelka vlastní nemovitý majetek, který lze využít ke zvýšení příjmů a který ke zvýšení příjmů nevyužívá. Městský soud dále odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 – 29 (ve věci doplatku za bydlení

pokračování

téže stěžovatelky), a citoval z něj, že „[s]těžovatelka vlastní nemovitost ve formě rozlehlé zahrady, jejíž součástí je zahradní chatka. I Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že pomocí této nemovitosti by stěžovatelka byla schopna si vlastním přičiněním zvýšit příjem. Nejedná se o nemovitost, jejíž prodej se nevyžaduje dle § 11 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť není využívána k bydlení, po stěžovateli je tedy pro účely posouzení jejího nároku na příspěvek na živobytí možné vyžadovat, aby se pokusila tuto nemovitost prodat či pronajmout. Jak již uvedl Městský soud v Praze, zdravotní přínos této nemovitosti je možné nahradit trávením volného času v přírodě. Nejvyšší správní soud považuje také za nutné upozornit na charakter dávek sociální pomoci, pod které příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení spadají... Dávky systému sociální pomoci jsou pomyslnou poslední záchranou pro osoby, které by se jinak ocitly zcela bez prostředků k zajištění základních životních potřeb. Do této kategorie však stěžovatelka zjevně nespadá. Ačkoliv její situace je jistě tíživá, jak již uvedl městský soud, stejně je tomu u většiny ostatních žadatelů o dávky sociální pomoci, kteří mnohdy žádným zhodnotitelným majetkem ani nedisponují.“ Tyto závěry považoval městský soud za přenositelné na nyní projednávaný případ. Důvodnou následně neshledal ani žalobní námitku nesprávně započtených nákladů bydlení. Pro účely příspěvku na živobytí počítá zákon o pomoci v hmotné nouzi s tzv. přiměřenými náklady na bydlení, které představují maximálně 35 % průměrného měsíčního příjmu. Přiměřené náklady na bydlení (§ 9 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi) a odůvodněné náklady na bydlení (§ 34 téhož zákona) jsou dva rozdílné pojmy, a nelze je tudíž zaměňovat. Městský soud proto dospěl ve shodě se správním orgánem prvního stupně a žalovaným k závěru, že stěžovatelka nesplňovala podmínky nároku na příspěvek na živobytí, neboť nebyla osobou v hmotné nouzi, protože její příjem převyšoval částku živobytí.

[3] Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatnila výslovně důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. V obecné rovině tedy namítá nezákonnost napadeného rozsudku spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a vadu řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný ve svém rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí žalovaného zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí žalovaného pro nesrozumitelnost.

[4] V konkrétní rovině stěžovatelka namítá, že městský soud nezohlednil podstatné skutečnosti při posouzení nároku dávky pomoci v hmotné nouzi. Nezabýval se uplatněnými žalobními body a žádný ze stěžovatelčiných argumentů neakceptoval. Stěžovatelka napadený rozsudek považuje za nespravedlivý. Městský soud neposoudil objektivně otázku možnosti zvýšení příjmů stěžovatelky prodejem nemovitého majetku. Stěžovatelka poukazuje na skutečnost, že jí vyplácený starobní důchod je řádově o několik stovek korun nižší než jí vynakládané odůvodněné náklady na bydlení, což však městský soud nevzal v potaz. Současně jde o její jediný pravidelný příjem. Rozhodnutí žalovaného i napadený rozsudek jsou v rozporu s § 14 odst. 2, § 11 odst. 6 a § 15 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť stěžovatelce nebyl vyplacen ani přiznán v roce 2015 příspěvek na živobytí ani doplatek na bydlení. Správní orgány také pochybily v postupu určení ceny jejího nemovitého majetku, když tak učinily v rozporu se zákonem č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku). Současně nebyl zohledněn vysoký věk stěžovatelky ani její nepříznivý zdravotní stav.

[5] Stěžovatelka je přesvědčena, že se objektivně nachází v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Dále připomíná, že byla nucena z důvodů finanční tísně předčasně ukončit a vypovědět smlouvu o stavebním spoření, čímž utrpěla nemalou finanční ztrátu ve výši několika stovek korun (prostředky ukončeného stavebního spoření jí byly vyplaceny v měsíci říjnu 2012). Opakuje, že trpí podváhou a byla jí lékaři doporučena vysokobílkovinná dieta. Krom toho užívá v návaznosti na prodělané závažné onkologické onemocnění množství léků, což vyžaduje další výdaje, a konečně má zvýšené nároky na stravování v podobě doplňků stravy. Její příjem a příjem společně posuzované osoby sice dosahuje částek živobytí, ale nepostačuje k zabezpečení odůvodněných nákladů na bydlení a služby s bydlením bezprostředně spojené. Právě s ohledem na vysoký věk stěžovatelky po ní nelze spravedlivě požadovat využití zahrady za účelem zvýšení svých příjmů. Soud měl zohlednit a zvážit všechny skutečnosti, které stěžovatelce bránily učinit vše potřebné k využití jejího nemovitého majetku za účelem zvýšení příjmů.

[6] S ohledem na výše zprostředkované kasační námitky stěžovatelka navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného, uložil žalovanému nahradit jí vynaložené náklady řízení, vyslovil, že stěžovatelka splňuje podmínky osoby, která se nachází v hmotné nouzi dle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, že stěžovatelka má nárok na výplatu příspěvku na živobytí a konečně že jí byla způsobena škoda a zaviněná újma z důvodů nedodržení úředních postupů ze strany žalovaného a správního orgánu prvního stupně.

[7] Následně stěžovatelka samostatným podáním ze dne 27. 1. 2019 požádala o osvobození od soudních poplatků a konstatovala, že trvá na nařízení jednání ve věci.

[8] Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 23. 4. 2019, č. j. MPSV-2019/81330-343/1, ke kasační stížnosti uvedl, že se ztotožňuje se závěry napadeného rozsudku a zdůrazňuje, že nárok na příspěvek na živobytí má ve smyslu § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi osoba, která je v hmotné nouzi dle § 2 odst. 2 písm. a) tohoto zákona, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí společně posuzovaných osob. Dávku tedy nelze přiznat osobě v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi ani dle § 2 odst. 3 tohoto zákona. Pokud jde o námitku nespravedlivosti požadavku prodeje nemovitého majetku stěžovatelky za účelem zvýšení příjmů, má žalovaný za to, že není důvodná, neboť nemovitosti mají rekreační charakter a stěžovatelka je neužívá k trvalému bydlení. Ustanovení § 11 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi nestanoví, že se prodej rekreačních nemovitostí nebo jiné jejich využití nevyžaduje. S ohledem na § 15 odst. 2 téhož zákona se přitom v řízení o žádosti o dávku přihlíží nejen k majetku, kterého lze využít pro zvýšení příjmu dlouhodobě, nýbrž i krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze.

[9] Nejvyšší správní soud na tomto místě uvádí, že nerozhodoval o stěžovatelčině žádosti o osvobození od soudních poplatků, neboť podle § 11 odst. 1 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, se od soudních poplatků osvobozují mj. i řízení ve věcech pomoci v hmotné nouzi. Podle § 11 odst. 3 písm. e) téhož zákona se přitom osvobození podle odst. 1 vztahuje i na řízení o kasační stížnosti. Stěžovatelčina žádost o osvobození od soudních poplatků je tudíž bezpředmětná.

pokračování

[10] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná. Nejvyšší správní soud přitom podotýká, že pokud jde o kasační návrh stěžovatelky v rozsahu výroku, že stěžovatelka splňuje podmínky osoby, která se nachází v hmotné nouzi dle § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, dále že stěžovatelka má nárok na výplatu příspěvku na živobytí a konečně že stěžovatelce byla způsobena škoda a zaviněná újma z důvodů nedodržení úředních postupů ze strany žalovaného a správního orgánu prvního stupně, byly tyto soudem vyhodnoceny jako součást kasační argumentace, nikoli jako validní návrh výroku rozhodnutí o kasační stížnosti. Právě tak, byť mlčky, ostatně postupoval Nejvyšší správní soud v případě jiných kasačních stížností téže stěžovatelky, jež obsahovaly obdobně formulované návrhy výroku rozhodnutí; srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 – 29, ze dne 7. 2. 2019, č. j. 7 Afs 500/2018 – 24, či ze dne 31. 7. 2018, č. j. 1 Ads 140/2018 – 44, přístupné na www.nssoud.cz. Zde zmíněné formulace, označené v kasační stížnosti formálně jako součást návrhu na výrok rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o kasační stížnosti, by ostatně bylo při respektování jejich formálního označení nutné odmítnout, neboť nejsou podřaditelné pod výrokové modality rozhodnutí ve věci samé v řízení o kasační stížnosti (§ 110 s. ř. s.).

[11] Pokud jde o stěžovatelkou žádané nařízení soudního jednání, připomíná Nejvyšší správní soud, že podle § 109 odst. 2 s. ř. s. „[o] kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Považuje-li to za vhodné nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.“ Nejvyšší správní soud dokazování neprováděl a nařízení jednání nepovažoval za vhodné ani z jiných důvodů, pročez je nenařídil.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud v prvé řadě předesílá, že obdobnými právními otázkami, jež byly učiněny jádrem nynější kasační stížnosti, se již v minulosti opakovaně zabýval, a to dokonce na základě obdobného skutkového stavu, v řízeních o kasačních stížnostech téže stěžovatelky. Městský soud v odůvodnění napadeného rozsudku odkázal právě na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 – 29, v němž šlo v základu o nepřiznání příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení v řízeních o žádostech stěžovatelky ze dne 27. 5. 2015 a 22. 6. 2015, tj. v době přibližně o půl roku předcházející podání žádosti o příspěvek na živobytí stěžovatelkou v nyní posuzované věci. Nejvyšší správní soud v odkazovaném rozsudku k námitce, že stěžovatelka je osobou v hmotné nouzi ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi, konstatoval, že „[z] § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Z citovaného ustanovení je zřejmé, že pro účely nároku na příspěvek v hmotné nouzi se žadatelé posuzují pouze podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi a kritéria stanovená v § 2 odst. 2 písm. b) proto nejsou rozhodná a v dané věci aplikovatelná.“ Dále Nejvyšší správní soud uvedl:

„Stěžovatelka vlastní nemovitost ve formě rozlehlé zahrady, jejíž součástí je zahradní chatka. I Nejvyšší správní soud je přesvědčen, že pomocí této nemovitosti by stěžovatelka byla schopná si vlastním přičiněním zvýšit příjem. Nejedná se o nemovitost, jejíž prodej se nevyžaduje dle § 11 odst. 4 zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť není využívána k bydlení, po stěžovatelce je tedy pro účely posouzení jejího nároku na příspěvek na živobytí možné

vyžadovat, aby se pokusila tuto nemovitost prodat či pronajmout. Jak již uvedl městský soud, zdravotní přínos této nemovitosti je možné nahradit trávením volného času v přírodě. Nejvyšší správní soud považuje také za nutné upozornit na charakter dávek sociální pomoci, pod které příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení spadají.

Dávky systému sociální pomoci představují provedení ústavně zaručeného práva každého, kdo je v hmotné nouzi, na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Uvedeného základního práva zaručeného v čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) je možno se domáhat pouze v mezích zákonů, které toto ustanovení provádějí (čl. 41 odst. 1 Listiny). Formulace základního práva zakotveného v čl. 30 odst. 2 Listiny, které není omezeno jen na občany České republiky, zdůrazňuje jeho subsidiární charakter. Především je pomoc, nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, určena těm, kdo nejsou zabezpečeni na základě práva na spravedlivou odměnu za práci (čl. 28 Listiny) či na základě práva na hmotné zajištění v přiměřeném rozsahu v případě nezaviněné nemožnosti získávat prostředky pro své životní potřeby prací (čl. 26 odst. 3 Listiny). Pomoc je také určena občanům, kteří nejsou zabezpečeni ani na základě práva na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří, při nezpůsobilosti k práci a při ztrátě živitele (čl. 30 odst. 1 Listiny).

Dále právo na plnění ze strany státu, které spočívá v pomoci nezbytné k zajištění základních životních podmínek, má subsidiární povahu v tom, že nenáleží každému, nýbrž jen osobě nacházející se v hmotné nouzi. Tento princip poměrně důsledně provádí zákon o pomoci v hmotné nouzi a zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Příspěvek na živobytí má tedy sociálně slabým osobám garantovat, že jim po zaplacení nákladů na bydlení zůstane konečný příjem alespoň ve výši životního, případně existenčního minima, a že tak dojde k realizaci práva na takovou pomoc, která je nezbytná k zajištění jejich základních životních podmínek (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 55/2012 – 44, či ze dne 30. 4. 2015, č. j. 1 Ads 171/2014 – 30).

Dávky systému sociální pomoci jsou pomyslnou poslední záchranou pro osoby, které by se jinak ocitly zcela bez prostředků k zajištění základních životních potřeb. Do této kategorie však stěžovatelka zjevně nespadá. Ačkoliv její situace je jistě tíživá, jak již uvedl městský soud, stejně je tomu u většiny ostatních žadatelů o dávku sociální pomoci, kteří mnohdy žádným zhodnotitelným majetkem ani nedisponují.“

(...)

„Stěžovatelka v kasační stížnosti namítala, že správní orgány ocenily její nemovitost nesprávně, neboť zákon o pomoci v hmotné nouzi odkazuje na cenu zjištěnou podle zákona o oceňování majetku, dle kterého se zemědělský pozemek, do kterého spadá i plocha evidovaná v katastru nemovitostí jako zahrada, oceňuje dle bonitovaných půdně ekologických jednotek. Správní orgány přitom při stanovení hodnoty pozemku o velikosti 1938 m², jehož součástí je stavba (zahradní chatka) o velikosti 41 m², vycházely z ceny, kterou zjistily na webových stránkách České společnosti certifikovaných odhadců. Tuto námitku stěžovatelka uplatnila již v podaných odvoláních před žalovaným, který však uzavřel, že pro účely správního uvážení o možnosti přiznání doplatku na bydlení je nepochybné, že stěžovatelka vlastní majetek, který lze využít ke zvýšení příjmu. Její vlastnické právo není omezeno a může s ním libovolně nakládat. Zároveň se nejedná o majetek, jehož prodej nebo jiné využití by nebylo úměrné zisku z

pokračování

něj plynoucím. Uzavřel tedy, že vzhledem k celkovým majetkovým poměrům stěžovatelky nebylo důvodné jí doplatek na bydlení přiznat.

Nejvyšší správní soud k této námitce konstatuje, že správní orgány pochybily, nepostupovaly-li dle dikce zákona a ocenění nemovitosti stěžovatelky provedly jiným, než zákonem předpokládaným způsobem. Tato vada však neměla vliv na zákonnost rozhodnutí. Účelem posouzení celkových sociálních a majetkových poměrů je zjištění, zda je nutné, aby byl osobě přiznán doplatek na bydlení i přesto, že její příjem je vyšší než částka živobytí. Jedná se tedy o posouzení prostředků, kterými osoba disponuje a zároveň její podíl na situaci, ve které se nachází. Správní orgán vyšel ze skutečnosti, že stěžovatelka vlastní nemovitost, kterou může využít ke zvýšení svého příjmu a ačkoliv se cena zjištěná dle zákona o oceňování majetku a cena se kterou pracoval správní orgán prvního stupně, liší, ani v případě, že by byla posuzována cena nižší, nebylo by možné uzavřít, že se jedná o majetek, jehož využití by nebylo úměrné možnému zisku. Přezkum správního uvážení poté provedl i městský soud a neshledal jej nezákonným. S tímto názorem se Nejvyšší správní soud ztotožňuje. Správní orgán prvního stupně ocenil nemovitost dle odhadní tržní ceny v dané lokalitě na necelých 60.000 Kč. Naproti tomu pokud by byla hodnota zahrady počítána postupem dle zákona o oceňování majetku, jednalo by se o částku necelých 20.000 Kč, přičemž k té by muselo být ještě připočítáno ocenění stavby, jež je součástí tohoto pozemku. Ačkoliv je nově zjištěná cena násobně nižší, nejedná se dle Nejvyššího správního soudu o situaci, kdy by využití nemovitosti nebylo úměrné možnému zisku. Vzhledem k tomu, že stěžovatelka žádala o dávku sociální pomoci, kde částkami rozhodnými pro srovnání s příjmem žadatelů jsou částky životního či existenčního minima, 20.000 Kč zcela jistě není zanedbatelná hodnota a může stěžovatelce pomoci překlenout dočasnou tíživou situaci.

Současně není důvodná ani námitka stěžovatelky, že správní orgány překročily meze správního uvážení, neboť nevzaly do úvahy stěžovatelčin zdravotní stav a vysoký věk. Ustanovení § 15 jasně stanovuje, co je v rámci takzvaných celkových sociálních a majetkových poměrů předmětem posouzení. Toto posuzování se váže k prostředkům k obživě, nikoliv obecně k dalším okolnostem případu. Správní orgány proto uzavřely, že zejména stěžovatelčina majetková situace neodůvodňuje přiznání doplatku na bydlení. Zda správní orgány postupovaly v souladu se zákonem a meze správního uvážení nepřekročily či nezneužily, obsáhle analyzoval již městský soud na stranách 6 až 8 rozsudku. Nejvyšší správní soud proto v souladu s jeho posouzením uzavírá, že správní orgány si byly vědomy veškerých podstatných okolností a svým rozhodnutím nevybočily z mantinelů správního uvážení.“

(...)

„Stěžovatelka dále namítala, že správní orgány nepřihlédly k zápornému zůstatku na jejím bankovním účtu a že zohlednily pouze její skutečné příjmy, nikoliv však skutečné výdaje. K této námitce Nejvyšší správní soud znovu odkazuje na povahu dávek sociální pomoci a jejich pozici v systému sociálního zabezpečení České republiky, jakožto poslední záchrany před úpadkem do situace, v níž by jedinec nebyl schopen uspokojit své nejzákladnější potřeby. Tento charakter dávek se odráží v konstrukci zákona o pomoci v hmotné nouzi. Ten stanovuje pro účely posouzení nároku na příspěvek na živobytí, potažmo doplatek na bydlení, maximální možnou výši přiměřených nákladů na bydlení, tedy částku, kterou lze jako náklady na bydlení uznat. Tato konstrukce vychází z premisy, že v případě kdy má osoba nedostatek prostředků k zajištění základních životních podmínek, očekává se, že na bydlení bude vynakládat pouze přiměřenou částku, za kterou lze pořídit základní bydlení a nikoliv částku několikanásobně

vyšší, neboť v takovém případě se bude jednat o bydlení nadstandardní, které však stát prostřednictvím systému sociálního zabezpečení není povinen dotovat.

Pokud správní orgány nezohlednily skutečné výdaje, které stěžovatelka na bydlení vynakládá, postupovaly v souladu se zněním zákona. Ten jim jiný postup ani neumožňuje. Vysoké náklady na bydlení není možné zohlednit ani v rámci správního uvážení, neboť v takovém případě by se jednalo prakticky o obcházení textu a účelu zákona. Stejně tak pro účely posouzení příjmu stěžovatelky § 9 ani jiné ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi neumožňuje započítat záporný zůstatek na bankovním účtu. Námitka tedy není důvodná.“

[14] Stěžovatelkou uplatněné námitky, stejně jako skutkový stav věci, se prakticky shodují s výše citovanými námitkami a skutkovým stavem dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2018, č. j. 1 Ads 433/2017 – 29. Soud tedy na citované závěry odkazuje a setrvává na nich.

[15] Ve svém rozsudku ze dne 7. 2. 2019, č. j. 7 Ads 500/2018 – 24, Nejvyšší správní soud, rovněž ve věci téže stěžovatelky (konkrétně v základu věci žádosti o doplatek na bydlení) vysvětlil, že „zákon o pomoci v hmotné nouzi rozlišuje mezi odůvodněnými náklady na bydlení (§ 34) a přiměřenými náklady na bydlení. Za přiměřené náklady na bydlení jsou dle § 9 odst. 2 zákona považovány odůvodněné náklady na bydlení, avšak pouze do výše 30 % příjmu osoby nebo společně posuzovaných osob, resp. 35 % v hlavním městě Praze. Pro účely zákona o pomoci v hmotné nouzi se přitom zohledňuje příjem, který je snížen o odůvodněné náklady na bydlení, avšak pouze do výše přiměřených nákladů na bydlení. Jinými slovy, jsou-li odůvodněné náklady na bydlení vyšší než přiměřené náklady na bydlení, k rozdílu se při stanovení příjmu nepřihlíží. Příjem vypočtený podle § 9 odst. 2 zákona tak nepředstavuje reálný příjem osoby, jak mylně dovozuje stěžovatelka, ale výsledek matematické operace zohledňující právní úpravu v § 9 odst. 1 a 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Pro posuzování nároku na dávky dle zákona o pomoci v hmotné nouzi proto nelze vyjít z představy, že nárok na dávky má ten, jehož výdaje na bydlení jsou vyšší než jeho příjmy, ale je nutné postupovat dle příslušných ustanovení, která výpočet „příjmů“ a „výdajů“ specifickým způsobem upravují. Správní orgány i městský soud tedy postupovaly správně, když se předně zabývaly srovnáním příjmu stěžovatelky a jejího syna (po úpravách dle § 9 zákona) s částkou na živobytí společně posuzovaných osob (podrobněji viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2019, č. j. 7 Ads 396/2018 - 27, který se rovněž týkal stěžovatelky).“ I na tomto závěru Nejvyšší správní soud setrvává v nyní posuzované věci.

[16] Byť stěžovatelka explicitně označila jako jeden z obecných důvodů kasační stížnosti důvod dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., uplatila posléze konkrétní stížní argumentaci podřaditelnou toliko pod kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. a) téhož zákona, tj. argumentaci sporující aplikaci správního právního předpisu (tj. právního přepisu, který na věc dopadá), resp. správnost jeho výkladu. Nejvyšší správní soud má za to, že předmětné námitky stěžovatelky jsou obdobou námitek, které uplatnila ve výše odkazovaných věcech, přičemž skutkové okolnosti jsou shodné, a proto nyní postačí pro jejich vypořádání odkázat na výše citovaný výklad dotčených ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi.

[17] Nejvyšší správní soud pro úplnost dodává, že ani nad rámec kasační stížnosti, jejímiž důvody je vázán, neshledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným, či jemu

pokračování

předcházející řízení zmatečnými či zatíženým vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (§ 109 odst. 4 s. ř. s.).

[18] Jelikož kasační stížnost není důvodná, nezbylo, než ji zamítnout (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

[19] Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. (ve spojení s § 120 téhož zákona) platí, že „[n]estanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Měl-li úspěch jen částečný, přizná mu soud právo na náhradu poměrné části nákladů.“ Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný byl sice v řízení o kasační stížnosti úspěšný, nicméně podle § 60 odst. 2 s. ř. s. „[u]stanovení odstavce 1 neplatí, mělo-li by být právo přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče“; nemá tedy právo na náhradu nákladů řízení.

[20] Usnesením městského soudu ze dne 3. 8. 2017, č. j. 1 Ad 23/2016 – 34, byla stěžovatelce ustanovena zástupkyní Mgr. Dagmar Dřimalová Rezková, advokátka. Podle § 35 odst. 10 *in fine* s. ř. s. zastupuje ustanovený zástupce, je-li advokátem, navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. Podle téhož zákonného ustanovení platí odměnu ustanoveného zástupce stát. Ustanovená zástupkyně sdělila přípisem ze dne 20. 2. 2019 Nejvyššímu správnímu soudu, že vzhledem k tomu, že stěžovatelka podala (a patrně i sepsala, pozn. NSS) kasační stížnost bez její pomoci, a proto neuplatňuje nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů. Nejvyšší správní soud tedy ustanovené zástupkyni odměnu za zastupování stěžovatelky a náhradu hotových výdajů nepřiznal (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2019, č. j. 7 Ads 500/2018 – 24).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. června 2019

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu